

YAZARLARIN AKADEMİK YAZI YAYIMLARKEN DÜZELTME SÜRECİNDE DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Halil ŞENTÜRK*

Geliş/Received: 30.07.2020

Kabul/Accepted: 22.10.2020

Öz: Akademik çalışmaların yayımlanma sürecinde yazarlar hakemlerden düzeltmeler almaktadırlar. Bu süreci hızlandırmak, etkili ve verimli hale getirmek için yazarların dikkat etmeleri gereken hususlar bulunmaktadır. Bu araştırmada, yazarların akademik yazı yayımlarken düzeltme sürecinde dikkat etmesi gereken hususların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın temel gerekçesi; akademik yazı yayımlarken düzeltme sürecinde yazarların dikkat etmesi gereken hususları kapsayacak şekilde alanyazında bulunan çalışmaların yetersiz olması ve bu süreçte yazarlara iyi bir rehberlik sunabilecek önerilerin gerekliliğidir. Araştırmada akademik yazı yayımlama sürecindeki düzeltme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar, akademik yayımların düzeltme sürecinde yazarların aldıkları dönütlerin konuları ve yazarların aldıkları dönütleri nasıl düzelttiklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre düzeltme sürecinde ilk önce hakemlerden gelen tüm dönütlerin okunması gerekmektedir. Daha sonra yazının her bölümdeki dönütlerinin ayrı ayrı ve sırayla düzeltilmesi, çok yazarlı çalışmalarda öncelikle işbölümü yapılması, yazarların dönüt-düzeltilme kontrol listeleri oluşturması ve çok yazarlı çalışmalarda dönüt-düzeltilme kontrol listelerinin bütün yazarlarca kontrol edilmesi gerekmektedir. Son olarak tüm bölümlerdeki dönütlerin çalışmanın bütün yazarları tarafından incelenip değerlendirilmesi, düzeltme işlemi zamanında bitirilemiyorsa ek süre istenilmesi ve editör veya hakemlerle iletişime geçilip yapılan düzeltmeler hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir. Yazarlar düzeltme sürecinde, editör ve hakemlerin bütün dönütlerinin net bir şekilde anlaşılması gerektiğini, dilin etkili kullanılması, konuya hâkim ve yabancı dil bilgisi iyi olan kişilerden yardım alınmasının da faydalı olacağını belirtmektedirler. Bununla birlikte araştırmalarda yazar, tercüman, akademik çalışma ve editör/hakem iletişiminin sağlanması gerekmektedir. Yazarlara göre, çalışmalarda kullanılan yöntemle ilişkin oldukça detaylı bilgiler verilmeli ve konu hakkında bütün yazılanların sağlam nedenlere dayandırılabilmesi için gerçekçi bulguların ve teorik alanyazın desteğinin alınması gerekmektedir. Tüm bunlar eksiksiz ve dikkatli bir şekilde değerlendirildiğinde düzeltme süreci oldukça kolay ve daha verimli olarak olumlu yönde sonuçlanabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: akademik yayın, dönüt, düzeltme süreci

ISSUES TO BE CONSIDERED BY AUTHORS IN THE CORRECTION PROCESS OF PUBLISHING AN ACADEMIC WRITING

Abstract: In the process of publishing academic researches, the authors may get corrections from the referees. In order to accelerate the process, make it efficient and productive there are issues to be considered by the authors. In this research it is aimed to identify the issues to be considered while publishing an academic writing. In this research, it's aimed to identify the steps that the authors should follow during the correction phase within the process of publishing an academic writing, the extent of the feedbacks that the authors receive during the correction process of academic publications and how the authors correct those feedbacks. According to the research findings, firstly all the feedbacks from the referees must be read. Then the feedbacks for all the parts of the writing must be corrected separately and one by one. For the multi-authored writings, first of all job sharing must be done. It's necessary for the authors to create feedback correction check lists and for multi-authored writings the feedback correction check lists must be gone through by each author. Finally it's necessary to analyze and evaluate the feedbacks for all parts of the study by each author, ask for extra time if the correction process cannot be completed on time and notify the referee or the editors about the corrections. It's also necessary to maintain the communication of author, translator, editor/referee and academic study during the correction process. It's vital to offer quite detailed information by the authors about the method used in studies and get support of authentic findings and theoretical literature so as to attribute all of the writing about the topic to solid reasons. The correction process can result in a quite effective and productive way positively when all of the factors mentioned above are evaluated thoroughly and carefully.

Keywords: academic publication, feedback, correction process

GİRİŞ

Akademik yazım sürecinin oldukça zahmetli olması nedeniyle araştırmacılar bilimsel çalışmaların raporlanmasında güçlükler çekmektedirler. Bu nedenle akademik yazım ve yayımlama süreçlerinde araştırmacılar ve yazarların dikkat etmesi gereken bazı temel unsurlar bulunmaktadır. Sürece başlamadan önce akademik yazıya ilişkin bir ihtiyaç analizi yapılmalıdır (Tok, & Gönülal, 2016). Yazar adaylarının bilimsel makale hazırlama aşamasında yaptıkları yanlışları göstermek, yazarlara makale hazırlanmasında rota oluşturmak ve bu hazırlık aşamasındaki istenmeyen zaman kaybını engellemek gerekmektedir çünkü bu süreçte zaman kaybından ötürü veriler güncelliğini yitirebilmektedir (Smith, 2004). Bu bağlamda hem süreci hızlandırmak hem de daha etkili ve verimli kılmak için akademik çalışmaların yayımlanma ve düzeltme sürecinde yazarların dikkat etmesi gereken hususların araştırılması oldukça önemli bir konudur.

Bilindiği üzere pek çok akademik çalışma kaliteli dergilerde yayımlanmadan önce büyük ölçüde düzeltme işlemi gerektirmektedir. Bu düzeltme sürecinde yazarlar, editör ve hakemlerden aldıkları dönütleri incelemekte ve gerekli düzeltmeleri yapmaktadırlar. Düzeltme işlemlerini her yazar kendisine göre farklı yöntemle yapmaktadır; fakat genel olarak tüm yazarların izlemesi gereken bazı temel adımlar bulunmaktadır (Baker, 2002). Yapılan bu araştırmada; yazarların akademik yazı yayımlarken düzeltme sürecinde dikkat etmesi gereken ortak hususların belirlenmesi amaçlanmıştır. Alanyazında akademik yazı yayımlarken düzeltme sürecinde yazarların dikkat etmesi gereken hususları kapsayacak şekilde çalışmaların yetersiz olması ve bu süreçte yazarlara iyi bir rehberlik sunacak önerilerin gerekliliği de böyle bir araştırma yapılmasının gerekçesidir. Araştırma kapsamında; akademik yazı yayımlama sürecindeki düzeltme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar araştırılmıştır. Bununla birlikte, yazarların aldıkları dönütleri düzeltirken ne tür zorluklarla karşılaşmakta oldukları ve bu süreçte nelere dikkat ettikleri de ortaya konulmuştur.

Alanyazın

Akademik yazıları yayımlama sürecinin sağlıklı ilerleyebilmesi için makalenin her kısmının bazı temel öğelere dikkat edilerek hazırlanması gerekmektedir (Sollaci, & Pereira, 2004). Bilimsel anlamda ilk dergiler 300 yıl önce yayımlanmış olmasına rağmen bilimsel makalelerin düzenlenmesi ve IMRAD formatı (introduction-giriş, methods-yöntem, results-sonuçlar, discussion-tartışma) son 100 yıl içerisinde gelişmiştir (Day, 1995). Bilimsel bir yazıda bu bölümlerin her birinde kendine özgü açıklamalar yapılmaktadır. Giriş bölümünde hangi problemlerin incelendiği, yöntem kısmında problemin nasıl incelendiği, bulgular bölümünde ulaşılan sonuçlar ve tartışma kısmında bu sonuçların ne anlam taşıdığı açıklanmalıdır (Wu, 2011).

Makaledeki en önemli kısım başlıktır. Başlık, okuyucuların ücretsiz olarak ulaşabileceği ilk bölümdür. Bu nedenle çok iyi seçilmeli ve makalenin içeriğini yansıtmalıdır (Tiryaki, 2014). İyi bir makale başlığı 12 kelimeyi geçmemelidir (Ölçücü vd., 2018). Yazarlar her ne kadar konu başlığını kapsamlı tutmak istese de içerik ile aynı kapsamda olmaz ise okuyucular aradığını bulamazlar (Blackwell, & Martin, 2014). Böyle bir durumda makale her ne kadar kaliteli içeriğe sahip olsa da okuyucular ilk olarak başlıktan etkilendikleri için başlık makalenin kaderini belirleyebilmektedir. Bir diğer önemli bölüm olan özet kısmında ise her şey genel hatlarıyla verilmelidir. Makalenin temel amacından sonuç ve bulgulara kadar her bölümden en az bir iki cümle özet kısmında yer almalıdır (Ekmekçi, & Konaç 2009). Makalelerdeki giriş kısmı, yapılan çalışmanın içerdiği konu hakkında okuyucularına genel hatlarıyla bir çerçeve çizmelidir (Day, 1995). Giriş bölümünde; araştırmanın önemi nedir? amacı nedir? bu konuda alanyazında neler var? sorularının cevapları bulunmalıdır. Yöntem kısmı da makalenin en önemli bölümlerinden biridir. Araştırmada kullanılan yöntem ve materyaller nedenleriyle birlikte iyi bir şekilde açıklanmalıdır (Seckin, 2003). Yöntem ve materyal kısmında; hangi materyalleri kullanmalıyız? araştırmanın deseni nasıl olmalıdır? hangi yolları izlemeliyiz? sorularının cevaplarına detaylıca yer verilmelidir. Bulgular ve sonuçlar bölümünde; ana bulgular nelerdir? bunları destekleyen diğer bulgular nelerdir? sorularının cevapları detaylıca yer almalıdır (Smith, 2004). Bulgular bölümünde temel amaç çalışmada elde edilen bilgiyi sunmaktır. Veriler, yorum ve atıf yapılmadan olduğu gibi sunulmalıdır (Yılmaz, & Emiroğlu, 2015). Tartışma ve sonuç bölümlerinde ise araştırmanın temel sonuçlarının neler olduğu ve bu sonuçların bilime katkılarının neler olabileceğiyle birlikte temel bir takım önerilere yer verilmelidir (Karşı vd., 2018).

Tartışma bölümünde, araştırmada varılan sonuçlar açıkça net olarak ortaya konulur. Araştırmanın teorik yönleri ve pratik uygulama önerileri de bu bölümde belirtilir.

Bilimsel yazılarda dikkat edilmesi gerekenler

Günümüzde yayın baskısı ve yayınların miktarı artarken yayınların ortalama kalitesinin de azaldığı görülmektedir (Açan, Ozden-Pişkin, & Laleli, 2012); bu yüzden daha kariyerinin başında olan araştırmacılara, makalelerin nasıl yazılması gerektiği konusunda rehberlik etmek giderek önem kazanmaktadır. Araştırmacılar, akademik bir makale yazımında genellikle şu hataları yapmaktadırlar: Çalışma alanıyla ilgili daha önceden yapılmış çalışmaların okunmaması, intihal yapılması, makalenin asli öğelerinin makaleye koyulmaması. Bununla birlikte; belirsizlik ve tutarsızlıkların yapılması, hatalı referans verilmesi, nesnel ifadeler yerine kişisel bakışları yansıtan ifadeler kullanılması, imla kurallarına gereken önemin gösterilmemesi, editörün ve hakemin yorumlarının dikkate alınmaması büyük hatalardandır (Blocken, & Yardımcıoğlu, 2017). Bilimsel bir yayın hazırlamaya başlamadan önce yapılması gereken ilk şey o konuda derin bilgi sahibi olmaktır. Bu süreçte yazarlar tıpkı bir yaban arası gibi olmalı: Sürekli araştırma yapıp bilgi toplamalıdır (Bonk, 2007). Bilimsel yayınlarda dikkat edilmesi gereken özelliklerden bir diğeri ise yazıların formatıdır. IMRAD formatı her bilimsel yayında etkili ve doğru bir şekilde kullanılmalıdır (Bailey, 2003). İyi bir bilimsel yazıda giriş, yöntem, bulgular ve sonuç bölümleri kendi içindeki dinamiklere dikkat edilerek yazılmalıdır. Giriş bölümünde yazının her bölümüyle ilgili özet cümleler yer almalıdır. Yöntem bölümünde araştırmanın özelliğine göre araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve veri analiz süreci kendi içindeki dinamiklere ve kurallara göre yazılmalıdır (Atabay, Özmen, Latifoğlu, Yavuzer, & Ayhan, 2001). Bulgular yazılırken yorumlama ve tartışma yapılmadan sadece belirtilen hipotezleri doğrulayan veya çürüten bulgular aktarılmalıdır. Bulgular özet olarak verilmeli ve mümkünse görseller ile de desteklenmelidir (Altunişik, Coşkun, Bayraktaroğlu, & Yildirim, 2007). Bulgular bölümünde tablo, grafik ve şekillere de yer verilmelidir. Sonuç ve tartışma bölümünde yine alanyazın desteği alınarak araştırmanın bulguları değerlendirilerek olumlu ve olumsuz yönleri tartışılarak yazılmalıdır. Bilimsel yayın hazırlama sürecinde araştırmacılar tarafından bir takvim oluşturulması ve tüm süreçte buna uyulması önerilmektedir. Yayınların bütün bölümlerinde ne zaman ne yazılacağı bu takvimde detaylı bir şekilde hazırlanmalıdır (Bonk, 2007). Böylece yazarlar yaptıkları araştırma ve çalışmaları çok daha kolay ve etkili bir şekilde yazıya dökülebilmektedirler. Araştırma ve çalışmalar yapılırken alanyazından olabildiğince fazla ve konuya uygun alıntılar yapılmalıdır. Bu alıntılar yapılırken belirlenen kurallara dikkat edilmeli ve kesinlikle intihal yapılmamalıdır. Akademik yazılarda yapılan bu temel hatalara oldukça dikkat edilmesi gerekmektedir (Sönmez, 2005; Bonk, 2007).

Bilimsel yazıların yayımlanma süreci

Pek çok insan akademik bağlamda yazılar yazabilmekte ve çalışmalar yapabilmektedir; fakat buradaki temel problem bunların çok azı akademik dergilerde yayımlanabilecek kalitededir. Bu yazıların yayımlanma sürecinde dikkat edilmesi gerekenler: Dergi seçimi, sunum ve hakem değerlendirmesidir (Day, 1995). Dergi seçimi yaparken yazarlar kaliteli dergi bağımlılığından kurtularak, yayınların doğru hedef kitleye doğru bir şekilde ulaşması gerektiğini kavramalıdır (Bonk, 2007). Dergi seçimi için öncelikle hedef kitle belirlenmelidir. Bu süreçte dergilerin özellikleri de göz önünde bulundurulmalıdır (Atabay vd., 2001). Dergi seçildikten sonra editörler ile iletişim kurulmalıdır. Editörlere yazı hakkında bir mektup veya sunum metni sunulabilmektedir. Sunum için metin hazırlarken yazar talimatlarının (format, uzunluk, dil, şekiller vb.) okunması ve makalenin bunlara göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bütün bu talimatlar dergilerin yazım kurallarında açıklanmaktadır. Günümüzde tüm bu süreç genelde bir sistem üzerinden yönetilmekte olduğu için editörlere bu tür mektup veya sunum metinleri pek fazla gönderilmemektedir. Dergiye gönderilen yazılar editörler tarafından uygun bulunursa hakemlere iletilmektedirler. Yazıların uygun, doğru, güvenilir, önemli, yararlı, yenilikçi olup olmadığını kontrol etmek için hakem değerlendirmesi yapılmaktadır. Hakem değerlendirmesi kabul, ret veya düzeltme işlemleri ile sonuçlanmaktadır (Day, 1995). Kabul edilmesi; hiçbir değişikliğe gidilmeden aynen uygun bulunması, ret edilmesi; dergiye uygun olmadığı anlamındadır. Yayının ret nedenleri arsında; yeni ve ilginç olmaması, önemli ve geçerli olmaması objektif ve seçilen dergi için öncelikli olmaması gibi önemli etkenler bulunmaktadır (İnci, 2015). Verilen düzeltmeler ise minor veya major düzeltme şeklinde olabilmektedir. Minör

düzeltilmeler genelde yazıların derginin formatına ve yazım kurallarına tam uyulmamasından kaynaklanabilmektedir (Yagci, 2011). Majör düzeltmelerde ise yazılar için daha önemli ve büyük değişikliklere ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir. Bu tarz önemli düzeltmeler genellikle alanyazın taraması ve yöntem bölümlerinden kaynaklanmaktadır (Dağcıoğlu, Üstü, & Uğurlu, 2015). Hakemler bu süreçte yazılara kavramsal çerçeveye daha uygun ve açıklayıcı kaynaklardan atıf alınması gerektiğini ve / veya yöntem bölümünün çok daha detaylı açıklanarak uygunluğunun gözden geçirilmesi gibi düzeltmeler vermektedirler (Kıraç, 2011). Bütün bu düzeltmeler eksiksiz bir şekilde yapıldıktan sonra dergiye tekrar yollanan yayınlar büyük olasılıkla hakemler tarafından tekrar değerlendirilerek yayınlanmaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından görüşme yöntemi kullanılmıştır. Nitel çalışmalar, “bir örneğin, olgunun veya sosyal birimin, yoğun, bütüncül bir biçimde tanımlanması ve analizi” olarak ifade edilmektedir (Merriam, 1998). Bu çalışmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan bu desenin en temel sorunu; araştırmacının çalışacağı durumun tanımlanması ve sınırlarının belirlenmesinde yaşanan güçlüklerdir (Creswell, 2007). Bu bağlamda, bu sorunların aşılabilmesi için oldukça detaylı bir alanyazın taraması yapılmış ve uzman görüşleri alınarak konu sınırlandırılmıştır. Çalışmada bu yöntemin seçilmesinin nedeni; araştırma konusunun nitel verilere dayalı olması ve görüşlerin nedenlerinin derinlemesine analizinin yapılması gerekliliğidir. Nitel çalışmada araştırmacı gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanarak, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koymaya ve yorumlamaya çalışmaktadır (Yıldırım, & Şimşek, 2016). Bu araştırma öncelikli olarak yerli ve yabancı yayımları bulunan Türkiye özelindeki araştırmacıları kapsamaktadır. Nitel yaklaşım çerçevesinde veri toplama tekniği olarak görüşme kullanılmış ve veri analiz yöntemi olarak da içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi toplanan verileri açıklayabilecek kavramlarla ilişkilendirme sürecidir. Bu süreç verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım, & Şimşek, 2016). Veri analizi yapılırken bu bölümlere kurallarına uygun olarak detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Bu araştırmanın temel amacı, iyi bir düzeltme sürecinin nasıl yönetilmesi gerektiği olduğu için veri toplama aracı olan görüşme soruları hazırlanırken daha önceden alanla ilgili yapılmış çalışmaların bulgularından da yararlanılmıştır. Bu araştırma temelde aşağıdaki sorular üzerine kurulmuş ve bu sorular, belirtilen yöntem aracılığıyla toplanan veriler ışığında detaylı olarak açıklanmaya çalışılmıştır:

1. Düzeltme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar nelerdir?
2. Makalelerdeki bölümlere göre alınan dönütler nasıldır?
3. Düzeltme aşamasında yazarların karşılaştıkları güçlükler nelerdir?

Katılımcılar

Araştırmanın evreni, akademik bir yazı yayımlanmış veya bu sürecin herhangi bir aşamasında bulunmakta olan yazarları kapsamaktadır. Çalışmanın evrenini iyi bir şekilde temsil edebilmesi için katılımcılar olarak daha önceden yayım yapmış ve dönütler almış araştırmacılara ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklemin belirlenmesinde ulaşılabilirlik ölçütü belirleyici olmuştur. Bu bağlamda ağırlıklı olarak araştırmacının bulunduğu Üniversitedeki yazarlar ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma kapsamında 6’sı yüz yüze 2’si telefon ile olmak üzere toplam 8 katılımcıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler ortalama 20 dakika sürmüştür. Katılımcılar seçilirken öncelikle özgeçmişleri incelenmiş ve akademik yayım sayısı oldukça fazla olan kişiler olmasına da özen gösterilmiştir. Bunun temel nedeni; yazarların deneyimlerinin fazlalığı sayesinde daha detaylı ve anlamlı verilere ulaşılabilme amaçlanmıştır. Bu kapsamda görüşme yapılan araştırmacıların yerli ve yabancı dergilerde yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır. Katılımcıların tamamı Üniversitelerde görevde bulunan Dr. öğretim üyesi, Doç. Dr. ve Prof. Dr. ünvanlarına sahip kişilerden oluşmaktadır.

Veri toplama aracı

Araştırma konusuyla ilgili derin bir alanyazın taraması yapılmış ve “makale yazımında karşılaşılan hatalar, makalelerin reddedilmesine neden olan faktörler” gibi yayınlama sürecinde

karşılaşılan hatalar maddeler halinde toplanmıştır. Araştırmada, bu hataların düzeltme sürecinde ne gibi etkilerinin olduğunun ortaya konulması için nitel veriler toplanması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, daha önceden yapılmış çalışmalardan elde edilen bu hatalardan da fikirler alınarak görüşme formatına uygun sorular hazırlanmış ve konu alanı uzmanlarına yöneltilmiştir. Konu alanı uzmanları daha önce pek çok düzeltme sürecini deneyimlemiş ve aynı zamanda editör ve hakemlik de yapmış öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Uzmanların konu alanı bilgisi daha önce yazar ve editör olarak elde ettikleri deneyimlerden kaynaklanmaktadır. Uzmanların, görüşme sorularına hem yazar hem de değerlendirici gözüyle bakmaları sağlanmıştır. Uzman görüşleri de alındıktan sonra toplam 18 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme metinleri hazırlanmıştır. Veri toplama amacıyla hazırlanan görüşme sorularından örnekler;

- Aldığınız dönütler yazınızın en çok hangi bölümüyle ilgiliydi? Bölümlere göre düzeltmeler farkeder mi?
- Düzeltme sürecinde en çok hangi aşamalarda zorluk çektiniz? Neden?
- Hakemlerden gelen çelişkili veya net olamayan yorum ve dönütlerle karşılaştınız mı? Nasıl bir yol izlediniz?

Veri analizi

Katılımcılardan toplanan nitel verileri analiz etmek için içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinin temel amacı elde edilen verilerin yorumlanıp kategorize edilerek kavram ve ilkelere ulaşmaktır (Şimşek, 2006). İçerik, katılımcıların yorumları ve görüşlerinden oluşmaktadır. Elde edilen veriler, bölümlere ayrılmış ve o bölüm için cevaplanan diğer verilerle birleştirilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Öncelikle, bütün katılımcılar ile yapılan görüşmeler yazıya dökülmüş ve bu dokümanlar incelenerek kod tablosu oluşturulmuştur. Bu kodlar iki uzman tarafından da incelenerek gerekli düzeltme ve iyileştirmeler yapılmıştır. Bir kaç kez üzerinden geçilen kodlardan kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Katılımcılardan elde edilen görüşler; araştırma sorularına uygun olarak; yazarların düzeltme aşamasında izlemesi gereken adımlar, makaledeki bölümlere göre alınan dönütler ve düzeltme sürecinde karşılaşılan önemli güçlükler olmak üzere 3 bölüm kapsamında kategorize edilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik önlemleri

Görüşme sorularının geliştirilmesinde, daha önce yapılmış araştırmaların bulgularından yararlanıldığı için sorularının geçerlik ve güvenilirlikleri alanyazın çalışmaları tarafından desteklenmiştir. Bununla birlikte, konunun sınırlandırılması kısmında ve bu soruların hazırlanması süreçlerinde de konu alanı uzmanlarından görüşler alınmıştır. Ayrıca yöntemin ve sürecin ayrıntılı yazılması da çalışmanın geçerlik önlemleri arasındadır. Katılımcıların seçiminde verilerin daha detaylı olmasının sağlanması için akademik yayım sayısı fazla olan oldukça deneyimli yazarlara ulaşılması da araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine katkıda bulunmaktadır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında katılımcılardan alınan görüşler analiz edilerek düzeltme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar, makalelerin bölümlerine göre alınan dönütler ve yazarların düzeltme sürecinde karşılaştıkları zorluklar şeklinde bölümlendirilmiştir. Her bir bölümde katılımcılardan alınan görüşler açıklanmıştır. Elde edilen bulgular, düzeltme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar, makalelerin bölümlerine göre alınan dönütler ve yazarların süreçte karşılaştıkları güçlükler olmak üzere bu üç ana bölüme yazılmıştır.

Düzeltilme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar

Düzeltilme aşamasında yazarların izlemesi gereken adımlar nelerdir sorusunun aydınlatılması bağlamında yazarlara aldıkları dönütlerin kapsamı, editör ve hakemlerle nasıl iletişim kurdukları ve düzeltme işleminin zamanlamasını nasıl ayarladıklarına yönelik sorular sorulmuştur. Araştırma kapsamında görüşme yapılan katılımcıların tamamı, akademik hayatlarında en az bir düzeltme süreci yaşamıştır. Katılımcılara göre bu süreçte yazarlar minor veya major dönütler alabilmektedirler. Görüşme yapılan yazarların büyük çoğunluğu major dönütler aldıklarını ve bu düzeltme işlemlerinin minor dönütlere göre oldukça zahmetli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların tamamı ilk önce, gelen

tüm dönütleri okuduklarını ve sonra her bölümdeki düzeltmeleri sırayla yapmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, çok yazarlı yayınlarına da dönütler aldıklarını ve bunların düzeltme sürecinde iş paylaşımı yaptıklarını belirtmişlerdir. İş bölümü yapmanın da süreci oldukça hızlandırdığını söylemişlerdir. Katılımcıların büyük bir kısmı, düzeltme aşamasında dönüt-düzeltilme kontrol listeleri hazırladıklarını ve süreci bu şekilde ilerlettiklerini ifade etmişlerdir. Bu işlemlerde öncelikle, hakemlerden gelen görüş ve istekler ayrı ayrı listelenmektedir. Daha sonra, hakemlerin her bir dönütüne karşılık yapılan düzeltmeler yazılmaktadır. Bu şekilde hem tüm dönütlere gerekli düzeltmeler yapılmakta hem de süreç detaylı ve planlı bir şekilde ilerlemektedir. Katılımcılar, özellikle çok yazarlı çalışmalarda bu sürecin zor olduğunu ve iş paylaşımı konusunda organizasyonun iyi yapılmadığını ifade etmişlerdir. Bu aşamadaki sorunun çözümü için, çok yazarlı çalışmalarda dönüt-düzeltilme kontrol listeleri bütün yazarlar tarafından kontrol edilmektedir. Katılımcılar bu süreçte, tüm bölümlerdeki düzeltmelerin yazarlar tarafından mümkünse beraber tekrar kontrol edilmesini önermektedirler. Katılımcılar, düzeltme işlemleri için verilen zamanın yeterli olduğunu ve bu işlemleri zamanında bitirdiklerini ifade etmiş; fakat eğer yetmezse ek süre istemek için de iletişime geçebileceğini söylemişlerdir. Yazarlar, düzeltme işlemleri tamamlandıktan sonra hakemlerle tekrar iletişime geçilmesi ve yapılan düzeltmeler hakkında bilgiler verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Tüm bunların yanı sıra katılımcılar, düzeltme sürecinin olabildiğince planlı ve programlı yapılması gerektiğini savunmaktadırlar.

Makalelerdeki bölümlere göre alınan dönütler

Düzeltilme sürecinde yazarların aldıkları dönütlerin hangi konulardan oluştuğu kısmında yazarlara yayınlarıyla ilgili özet, giriş, alanyazın, yöntem, bulgular, sonuçlar ve tartışma gibi bölümlerde ne tür dönütler aldıklarına yönelik sorular sorulmuştur. Katılımcılar, özellikle major dönütler aldıklarında, yazılarının bütün bölümleriyle ilgili detaylı düzeltmelerin yapılması istendiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılar, makalelerin özet bölümünün ilk okunan yer olduğunu ve bu kısımda araştırmanın bütün bölümleriyle ilgili birkaç cümlenin olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu bölümde aldıkları dönütler çoğunlukla araştırmaların amaç ve önemini iyi bir şekilde özetlenememiş olduğu yönündedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu yazılarının bulgular kısmıyla ilgili ciddi dönütlerle karşılaştıklarını söylemişlerdir. Bulgular bölümüyle ilgili aldıkları dönütler; araştırma bulgularının yetersiz olduğu ve bulguların araştırma sorularıyla ilişkisinin net ifade edilemediği yönünde olmaktadır. Yazarlar bulgular bölümünde çok ciddi major düzeltme işlemleri gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bir kısmı bu aşamada araştırmalarına yeni bulgular da eklemekte olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, hakemlerin araştırmaların yöntem bölümüyle ilgili de detaylı dönütler verdiklerini ifade etmişlerdir. Yazarlar, yöntem bölümündeki dönütlerde seçilen yöntemin araştırmaya uygunluğu, yöntemin alt başlıklar halinde yazılması ve özellikle nitel çalışmalarda sürecin olabildiğince detaylı açıklanması şeklinde dönütlerle karşılaşmaktadırlar. Katılımcılar, tartışma bölümlerinde alanyazından yeterince faydalanamadıklarına yönelik dönütlerle karşılaşmaktadırlar. Editör ve hakemler, yazarlardan tartışma bölümünde yerli ve yabancı kaynaklara fazlaca yer vermelerini beklemektedirler.

Düzeltilme aşamasında yazarların karşılaştıkları güçlükler

Yazarların aldıkları dönütleri düzeltirken ne tür zorluklarla karşılaştıkları ve bu süreçte nelere dikkat ettikleri kısmında ise yazarlardan, düzeltme sürecinin en kritik boyutlarını kendi deneyimlerine dayanarak açıklamaları istenmiştir. Araştırmanın bu kısmında oldukça farklı ve ilgi çekici görüşlere de rastlanılmıştır. Katılımcılar, düzeltme sürecinde özellikle dil problemlerinden yakınmaktadırlar. Katılımcıların bir kısmı çalışmalarını yabancı dergilerde yayımlatabilmek için tercüman kullandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, hakemlerden yazıda kullanılan dil konusunda çok ciddi dönütler geldiğini ve bunun da tercümanların çalışmalara olan yabancılığından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Bu aşamada yazarlar ve hakemler arasında dil nedeniyle bir yabancılık bulunmaktadır. Bununla birlikte akademik çalışma ve tercümanlar arasında da sürece bizzat dâhil olunmadığı için bir yabancılık bulunmaktadır. Buradaki temel sorun, tercümanlar sadece aracı olduğu için yazar-makale-hakem iletişimini sağlayamamaktadırlar. Katılımcılar bu sorunun çözümü için, dönüt ve düzeltme sürecinde tercümanları aradan çıkarmayı tercih ettiklerini söylemişlerdir. Katılımcılar, düzeltme sürecinde anadili kendi bildikleri dil olan ve yabancı dili iyi olan tanıdıklarından veya uzmanlardan

yardımlarını belirtmişlerdir. Katılımcılar, yabancı dergilerde düzeltme sürecindeki en kritik noktanın yazar, tercüman ve hakem iletişiminin sağlanması olduğunu söylemişlerdir.

Katılımcılara göre, alınan bütün dönütler kendi içerisinde bölümlere ayrılmalıdır. Örneğin araştırmaların yöntem bölümüyle ilgili alınan dönütler, evren-örneklem, araştırma deseni, veri toplama araçları, veri analizi süreci gibi ayrı ayrı bölümlerde değerlendirilmelidir. Katılımcılar, hakemlerin dönütleri bazen gruplandırmadan karışık şekilde verdiğini; fakat yazarların bu süreçte bütün dönütleri bölümlere ayırması ve her bölümü kendi dinamikleri çerçevesinde düzenlemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Yazarlara göre düzeltme sürecinin en kritik boyutlarından biri de kullanılan yöntemin doğru açıklanmasıdır. Katılımcılar, hakemlerin araştırmaların en çok yöntem bölümüyle ilgili dönütler verdiğini ifade etmişlerdir. Bu nedenle araştırmalarda kullanılan yöntemin olabildiğince detaylı bir şekilde yazılması gerekmektedir. Katılımcılara göre düzeltme sürecindeki en önemli noktalardan biri de araştırmalarda gerçekçi bulguların verilmesi ve tartışma kısımlarında alanyazın desteğinin yeterince kullanılmasıdır. Yazarlar özellikle tartışma kısmında alanyazın desteği almadan kendi düşüncelerini yazmaktadırlar. Bu durumda, editör ve hakemler de yazarlardan tartışma kısımları için daha fazla alanyazın kaynağı kullanmalarını istemektedirler.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularında, yazarların aldıkları dönütlerin çoğunun major olduğu ve major dönütlerin minor dönütlere göre daha zahmetli bir süreç gerektirdiği ortaya çıkmıştır. Düzeltme işlemleri yapılırken her bölüm sırayla incelenip gerekli işlemler yapılmalıdır (Poyrazlı, & Şahin, 2010). Görüşme yapılan bütün yazarlara göre, düzeltme sürecinde makalenin her bölümündeki dönütler sırayla okunmalıdır. Özellikle çok yazarlı makalelerde düzeltme sürecinde iş bölümü yapılması hem süreci hızlandırmakta hem de dönütlerin daha fazla kişi tarafından incelenebilmesi olanağını sağlamaktadır (Hyland, 2004). Yapılan çalışmalara göre yayımlar ne kadar fazla kişi tarafından incelenirse o kadar kaliteli hale gelmektedir (Öztürk vd., 2012). Bu bağlamda, görüşme yapılan yazarlar düzeltme sürecinde oluşturdukları dönüt-düzeltilme kontrol listelerinin tüm çalışmacılar tarafından incelenmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Yazarlar yaptıkları düzeltmeler hakkında editör ve hakemlere detaylı bilgiler verdiklerini de belirtmektedirler. Düzeltme sürecinde, editör ve hakemlere yapılan bu bilgilendirmeler makalelerin ne ölçüde düzenlenip geliştirildiğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırma sonuçlarına göre, dönütler makalelerin en çok bulgular bölümüyle ilgili olmaktadır. Yazarlara göre; hakemler bulgular bölümünün net yazılmaması, bulguların araştırma sorularıyla ilgili olmaması, bulguların geniş ve fazla ayrıntılı şekilde ortaya konulması şeklinde dönütler vermektedirler. Umut ve Şencan (2016) göre, özellikle yerli çalışmalarda yazarlar bulguları araştırma sorularıyla net bir şekilde ilişkilendirmekte güçlük çekmektedirler. Kaliteli yayımlarda her bir araştırma sorusunun bulgusu ayrı ayrı ve sırayla verilmelidir (Hess, 2004). Makalelerin bulgular bölümünde geniş ve fazla ayrıntılı bilgilere yer verilmemelidir (Singer, & Hollander, 2009). Bulgular bölümünde konuyla ilgisiz veya gereksiz hiçbir bilgiye yer verilmemelidir (Bonk, 2007). Araştırma kapsamında görüşme yapılan yazarlar da bulgular bölümünün kısa olması ve sadece araştırma sorularının cevaplarını içermesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Editör ve hakemler özellikle yöntem kısmında oldukça seçici davranmaktadırlar (Çivilibal, 2013). Araştırma kapsamında görüşme yapılan yazarlar makalelerinin yöntem bölümleriyle ilgili çok fazla dönüt aldıklarını belirtmektedirler. Özellikle araştırma sorusuna uygun yöntem seçilmesi tüm çalışmanın etkili ve verimli olmasını sağlamaktadır. Yazarlar tarafından, araştırmalardaki yöntem bölümlerinin kısa yazılmaması, oldukça açıklayıcı ve detaylı bilgilere yer verilmesi önerilmektedir.

Katılımcıların tamamı, alınan dönütlerin bölümlere ayrılması ve kategorize edilmesi gerektiğini belirtmektedirler. Hakemler dönütlerini yazıların bölümlerine göre vermektedirler; fakat katılımcılara göre bu dönütlerin de her birinin verilen bölüm içerisinde ayrı şekilde organize edilmesi gerekmektedir. Örneğin yöntem bölümünde birden fazla hakem farklı dönütler verebilmektedir. Katılımcılara göre, bu dönütler evren-örneklem, araştırma deseni, veri toplama araçları, veri analizi süreci gibi ayrı ayrı bölümlerde değerlendirilmelidir. Araştırmalarda her bölüm kendi içerisindeki dinamiklere göre değerlendirilmelidir (Sönmez, 2005). Katılımcılar, editör ve hakemleri özellikle yöntem kısmında tatmin etmenin oldukça zor olduğunu ifade etmektedirler. Hakemler araştırmalarda

kullanılan yöntemlerin çok detaylı bir şekilde açıklanmasını istemektedirler. Yöntem bölümünde alt başlıklar kullanılmalı ve tüm açıklamalar bu alt başlıkların içerisinde detaylı bir şekilde yer almalıdır (Seçkin, 2003).

Düzeltilme aşamasında araştırmacıların izledikleri / izlenmesi gerektiğini ifade ettikleri adımlar şu şekilde özetlenebilmektedir;

1. Editör ve hakemlerden gelen tüm dönütlerin okunması
2. Yazının her bölümdeki dönütlerinin ayrı ayrı ve sırayla düzeltilmesi
3. Çok yazarlı çalışmalarda öncelikle işbölümü yapılması
4. Yazarların dönüt-düzeltilme kontrol listeleri oluşturması
5. Çok yazarlı çalışmalarda dönüt-düzeltilme kontrol listelerinin bütün yazarlarca kontrol edilmesi
6. Tüm bölümlerdeki dönütlerin çalışmanın bütün yazarları tarafından incelenip değerlendirilmesi
7. Düzeltilme işlemi zamanında bitirilemiyorsa ek süre istenilmesi
8. Editör veya hakemlerle iletişime geçilip yapılan düzeltmeler hakkında bilgi verilmesi

Yapılan bu araştırma, düzeltilme sürecinde yazarların bazı zorluklarla karşılaştıklarını ortaya koymuştur. Bilimsel yayınların, özellikle bilim atif indeksi (Science Citation Index, SCI) kapsamında olanlarının %95'inden fazlasının yayın dili İngilizcedir (Tiryaki, 2014). Görüşme yapılan yazarlar, yabancı dildeki çalışmalarda tercümanlardan yardım aldıklarını ifade etmektedirler. Çalışmaların başka dillerde yayımlanabilmesi için tercümanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, akademik yayımlarda tercümanlar çok önemli ve etkili rollere sahiptirler (Harris, 1995). Yayımlama sürecinde tercümanların vazgeçilemez kişiler olmasına karşın, makalelerdeki içerikle ilgili çok fazla bilgiye sahip olmadıkları için sadece birebir çeviri işlemlerini yapmakta oldukları da dile getirilmektedir. (Gile, 2009). Özellikle içerisinde çok fazla teknik terim barındıran yayımlarda çeviri işlemleri yapıldığında anlam farklılaşabilmektedir (Aksoy, 2001). Araştırma kapsamında görüşme yapılan yazarlar bu sorunun çözümü için, düzeltilme sürecinde tercümanlardan yardım almamayı tercih etmektedirler. Bunun yerine anadili Türkçe olan fakat iyi derecede yabancı dil bilen tanıdıklarından yardım almayı tercih etmektedirler. Bu bağlamda, makalelerin düzeltilme sürecinde yazarlar, akademik çalışma, editör ve hakemler arasında etkili bir iletişim kurulması önerilmektedir.

Araştırma bulgularına göre; yazarlar düzeltilme sürecinde en çok söylemlerine nedenler belirtme konusunda zorlanmaktadır. Katılımcılara göre, aldıkları dönütlerin çoğunda "bu yazdıklarınızın/söylediklerinizin nedenlerini daha detaylı olarak belirtmeniz gerekmektedir" şeklinde ifadeler yer almaktadır. Katılımcılar, düzeltilme sürecinde bulgularına ve yazdıklarına sağlam destekler aramaktadırlar. Bulgular bölümünde gerçekçi verilere yer verilmeli (Lunenburg, 2008) ve tartışma bölümünde bunlar açıklanırken ilgili alanyazından destek alınmalıdır (Silvia, 2009). Bu bağlamda görüşme yapılan katılımcılar, hem bulgularını gerçekçi olacak şekilde elde etmeye hem de alanyazından teorik destek alma yollarına başvurumaktadırlar. Katılımcılar, editör ve hakemler için bulguların gerçekçiliğinin ve teorik alanyazın desteğinin çok önemli olduğunu ifade etmektedirler. Bu nedenle katılımcılar, yapılan tüm araştırmalarda bulgular kısmının olabildiğince gerçek bilgilerden oluşmasına ve yazılanlara teorik alanyazın desteğinin verilmesi gerekliliğinin önemini vurgulamaktadırlar.

Düzeltilme sürecinin yazarlara göre en kritik boyutları ve dikkat edilmesi gerekenler şu şekilde özetlenebilmektedir;

1. Hakemlerin bütün dönütlerinin net bir şekilde anlaşılması gerekliliği
2. Dilin etkili kullanılması ve tercümanlardan yardım alınması
3. Yazar, tercüman, akademik çalışma ve editör/hakem iletişiminin çözülmesi
4. Uzman veya diğer kişilerden dönütlere görüş alınması
5. Dönütlerin bölümlere ayrılması
6. Kullanılan yönteme ilişkin detaylı bilgilerin verilmesi
7. Gerçekçi bulguların ve teorik alanyazın desteğinin alınması

Bu araştırmanın nitel verilere dayanması ve verilerin görüşmeler yoluyla elde edilmesi ortaya nesnel sonuçlar koyma bağlamında çalışmanın sınırlı kalmasına neden olmuştur; fakat alanyazından konuyla ilgili destek alınması ve daha önceden pek çok kez düzeltilme sürecinde

bulunmuş oldukça deneyimli yazarlardan veri toplanması bu sınırlılığı bir miktar ortadan kaldırmıştır. Bununla birlikte tüm katılımcıların görüşleri büyük ölçüde benzerlik göstermiş ve konuyla ilgili ortak görüşlere ulaşılmıştır. Bu araştırma düzeltme sürecinde yazarların en çok zorlandıkları bölümleri ortaya koymuş ve bu süreçte yazarların izlemesi gereken ortak adımları belirlemiştir. Bu bağlamda, araştırmada özellikle maddeler halinde belirtilmiş olan öneriler dikkate alındığında gelecek çalışmalarda daha başarılı yayımların ortaya çıkması ve düzeltme süreçlerinin daha verimli geçmesi sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

- Açan, N. L., Ozden-Pişkin, A. K., & Laleli, Y. (2012). Bilimsel yayın kalitesi: Editör, yazar, hakem ve okurların katkıları. *Turkish Journal of Biochemistry/Turk Biyokimya Dergisi*, 37(1).
- Al, Umut., ve Şencan, İ. (2016). Bilimsel iletişimin dikenli yolları: makalelerin yayın süreci üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 30(3), 449-470.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yildirim, E. (2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Sakarya Yayıncılık, Sakarya, 226.
- Aksoy, B. (2001). Çeviride çevirmen seçimleri ışığında çeviri eleştirisi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2). ss. 1-16
- Atabay, K., Özmen, S., Latifoğlu, O., Yavuzer, R., & Ayhan, S. (2001). Bilimsel Yazı Nasıl Yazılır?. *Türk Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Dergisi (Turk J Plast Surg)*, 9(2), 75-77.
- Baker, D. (2002). The peer review process in science education journals. *Research in science Education*, 32(2), 171-180.
- Blackwell, J., Martin, J., 2014. A Scientific Approach to Scientific Writing, *Springer* ISBN 978-1-4419-9787-6 e-ISBN 978-1-4419-9788-3 DOI 10.1007/978-1-4419-9788-3 *Springer New York Dordrecht Heidelberg London*,
- Bailey, S. (2003). Academic writing: A practical guide for students. *Psychology Press*.
- Blocken, B. and F. Yardımcıoğlu (2017). Çeviri: Gerçek anlamda korkunç bir makale yazmak için 10 ipucu (10 tips for writing a truly terrible journal article). *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, nisan2017, Vol. 5 Issue 2, p333-337. 5p.
- Bonk, C. (2007). A quick 30 writing tips for the start of an academic career.
- Çivilibal, M. (2013). Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır? *Haseki Tıp Bülteni*, 51(3), 85-88.
- Day, R. A. (1995). Bilimsel Bir Makale Nasıl Yazılır ve Yayınlanır. *Tübitak Yayınları*, Çevirmen: Gülay Aşkar, 1996-01-01, 10. Baskı
- Ekmekçi, A. and E. Konaç (2009). "Bilimsel yazımın bazı temel kuralları." *Türk Bilim Araştırma Vakfı*, 2(1): 17-121.
- Dağcıoğlu, B., Yusuf, Ü. & Uğurlu, M. (2015). Bilimsel Makaleler Nasıl Yayınlanır? Etkili Bir Makale İçin İpuçları. *Ankara Medical Journal*, 15(1).
- Gile, D. (2009). Basic concepts and models for interpreter and translator training. John Benjamins. *The Journal of Specialised Translation*, Issue 14 – July 2010
- Harris, M. (1995). Talking in the middle: Why writers need writing tutors. *College English*, 57(1), 27-42.
- Hyland, K. (2004). *Disciplinary discourses, Michigan classics ed.: Social interactions in academic writing. University of Michigan Press*, 2014.
- Hess, D. R. (2004). How to write an effective discussion. *Respiratory care*, 49(10), 1238-1241.
- İnci, O. (2015). Bilimsel Yayın Etiği. *Türk Kütüphaneciliği*, 29(2): 282-295.
- Karslı, M. B., ve diğ. (2018). Comparison of the discussion sections of PhD dissertations in educational technology: the case of Turkey and the USA. *Scientometrics*, 117(3): 1381-1403.
- Kıraç, F. S. (2011). Bilimsel yaniltma olayında yayın sonlandırma süreci: Önemli ve tartismali bir konu/Publishing termination process in the event of scientific fraud: an important and controversial subject. *Anadolu Kardiyoloji Dergisi: AKD*, 11(1), 79.

- Lunenburg, F. C., ve Irby, B. J. (2008). Writing a successful thesis or dissertation: Tips and strategies for students in the social and behavioral sciences. *Corwin press*. 2008
- Ölçücü, M. T., et al. (2018). "How to Write and Publish a Scientific Article." *Journal of Urological Surgery*, 5(2): 63.
- Öztürk, Y., Kalonya, V., Özbek, C., ve Öztürk, F., (2012) Dergimizde Bilimsel Değerlendirme Süreci: 87 hakem raporunun açılımı. *Tepecik Eğitim Hast Derg.* 2012; 22(3): 181-186, DOI: 10.5222/terh.2012.48482
- Poyrazlı, Ş., ve Şahin, A. E. (2010). Uluslararası dergiler için İngilizce makale yazma ve yayımlama sürecine ilişkin temel öneriler. *Eğitim ve Bilim*, 34(151).
- Seckin, D. (2003). Bilimsel bir makale nasıl yazılır?[How to write a scientific paper?]. *Dermatose*, 2: 90-94.
- Singer, A. J., ve Hollander, J. E. (2009). How to write a manuscript. *The Journal of emergency medicine*, 36(1), 89-93.
- Sönmez, V. (2005). Bilimsel Araştırmalarda Yapılan Yanlışlıklar. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, Jan2005, Issue 18, p150-173. 24p.
- Sollaci, L. B., & Pereira, M. G. (2004). The introduction, methods, results, and discussion (IMRAD) structure: a fifty-year survey. *Journal of the medical library association*, 92(3), 364.
- Smith, M. C. (2004). Advice for New Faculty Members: Getting Your Writing Program Started. *Northern Illinois University*, April 12, 2004.
- Tiryaki, O. (2014). Bilimsel yayın hazırlama teknikleri. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 143-155.
- Tok, M. and N. Gönülal (2016). Akademik Yazma Sürecine İlişkin Bir İhtiyaç Analizi. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 1(1): 142-161.
- Yagci, I. (2011). Dergiye makale gönderilmesi sonrası sık yapılan hatalar. *Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation*, 57(3), A-VIII.
- Yılmaz, M. C., & Emiroğlu, O. N. (2015). Bilimsel Makale Nasıl Yazılır?. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 7(1), 26-38.
- Wu, J. (2011). Improving the writing of research papers: IMRAD and beyond. *Landscape Ecology*, 26(10): 1345–1349.